

Valplattform 2010

Trygghet
i det lilla
är trygghet
i det stora

Förord

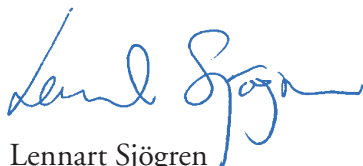
Allt är inte politik. Allt *ska* inte vara politik. Verklighetens folk ställer frågor och har synpunkter. De tycker att en del är bra och att en del är dåligt. De efterfrågar ofta lösningar som kan få vardagen att fungera bättre.

Syftet med vår valplattform är att utifrån de frågor som ställs redovisa våra överväganden och beskriva våra svar på dagens och framtidens utmaningar. Valplattformen lägger tillsammans med partiets valplan grunden för den fortsatta valrörelseplaneringen.

Ett valmanifest som tas fram närmare valdagen kommer att innehålla mer konkreta politiska förslag.

Föreliggande dokument har beslutats av partifullmäktige den 23 oktober 2009.

Stockholm 2009-10-23

Lennart Sjögren
partisekretare

Trygghet i det lilla är trygghet i det stora

Vad toppar önskelistorna i dagens Sverige? Nytt kök? Utlandsresor? En ny cykel? Årets innepryl? Ett jobb? En egen lägenhet? Säkert finns något av detta på mångas önskelistor. Men allra överst finns nog oftast tid. Tid för att leka med barnen, tid för att dricka kaffe med mormor, tid för att ta en promenad med bästa vännen, tid för att prata, tid för att lyssna. Tid för att räcka ut en hand till en medmänniska. Tid för att hinna skratta mer, tid för att orka gråta. Tid för att tvätta, handla, laga mat och läsa sagor. Tid för en middag på tu man hand. Tid för att göra ett bra jobb. Tid för att träna knattelaget eller ordna en namninsamling. Tid för att förverkliga drömmar. Tid för en lugn stund. Mer tid. Fri tid.

Det sägs att vi aldrig haft det bättre än idag. Säkert är det så. Statistiskt sett har vi aldrig varit friskare än nu. Aldrig rikare. Aldrig haft fler saker. Men har vi blivit bättre på att leva? Kanske har vi fokuserat så mycket på att tid är pengar, att vi glömt bort att likhetstecknet gäller åt båda hållen? Om tid är pengar, är pengar tid. Ett rikare samhälle skulle därmed kunna vara ett samhälle med mer tid. Istället verkar det bli mindre och mindre tid över när vi gjort allt vi måste och köpt allt vi tror vi behöver.

Kanske reflekterar vi alltför sällan över att även det största, mest påkostade och moderna köpcentrum – med de mest generösa öppettiderna – har ett ofullständigt sortiment. Det är självklart inte fel att köpa fina saker. Men det finns mer i livet än vad som ryms i butikernas skyltfönster. Har vi råd med det där andra? Har vi tid för det?

Politiker kan inte skapa mer tid, egentligen inte heller mer pengar. Ändå påverkar politiska beslut i allra högsta grad både våra kalendrar och våra plånböcker. Ibland till det bättre – ingen skulle väl vilja vara utan rätt till semester, föräldraledighet, eller möjlighet att gå i pension. På samma sätt kan politiken se till att alla, alldeles oavsett hur mycket pengar vi har, kan känna oss trygga med att rättsväsendet fungerar, att skolorna är bra och att vi får tillgång till sjukvård och äldreomsorg när vi behöver det. Men politiken kan också påverka till det sämre.

Allt är inte politik. Allt *ska* inte vara politik. Kanske synes påståendet alltför självklart för att behöva upprepas, som något de flesta skulle hålla med om. Men så är det inte. Tvärtom har svensk politik under lång tid präglats av motsatsen – att allt *är* politik. Med ett sådant synsätt finns inga gränser för vad politiker kan blanda sig i. Ingen fråga är för liten, eller för stor, för politiska beslut. Utan en gräns för politiken, blir varje aspekt av livet ett problem som kan lösas med mer lagstiftning, fler regler och höjda skatter.

Konsekvenserna av att göra allt till politik är omedelbara. Människors ekonomiska marginaler krymper. Utrymmet att bestämma hur vi vill leva våra liv minskar. Det egna ansvarstagandet urholkas. Den fria tiden försvinner. Engagemang släcks. Initiativ dödas. De stora livsfrågorna förminskas. Dessutom – trots alla regler och förbud – uppenbarar sig hela tiden nya problem som måste lösas. Problem som blir alltmer detaljerade, som handlar om livsstil, livsåskådning, människors egna vilja och frihet. Ivrigt påhejad av medievärldens förstå-sig-på-are fortsätter politiken att leverera lösningar i form av samma gamla medicin. Nya förbud. Mer tvång. Fler bidrag. Högre skatter.

De som drabbas mest av att gränsen för politiken suddas ut är inte bolagsdirektörerna eller fackpamparna, utan vanliga människor. Den ensamstående föräldern som har svårt att

få vardagen att gå ihop. Pensionärsparet som vill kunna sätta lite guldkant på livet. Tonårstjejen som hamnat snett och behöver en chans till. Alla de som har familj, arbetar och ser fram emot semestern. Som lever sina liv som folk gör mest. Verklighetens folk.

För verklighetens folk spelar det roll om skatten är tusen kronor lägre per månad, eller några hundralappar för den delen. För verklighetens folk spelar det roll om någon annan bestämmer över din tid, eller om du gör det själv. Det spelar roll om du får chansen att ta ansvar själv. I ett samhälle där alltför mycket är antingen obligatoriskt eller förbjudet – där någon annan bestämmer allt mer över din tid och dina pengar – är det verklighetens folk som tvingas anpassa sig. Lägga drömmarna på hyllan. Bitar ihop. Titta åt ett annat håll istället för att räcka ut en hjälpande hand. Stressa från det ena till det andra med en ständig känsla av att ändå alltid ligga steget efter.

På den där önskelistan som toppas av tid, finns också trygghet. Vad innebär det? Den verkliga tryggheten handlar inte om att vira in människor i bomull. Trygghet handlar inte om att begränsa möjligheter, inte om att likrikta. Kristdemokraterna menar tvärtom att den verkliga tryggheten handlar om att ha förmåga och möjlighet att möta de förändringar du ställs inför.

Trygghet är en relation. Du kan bara vara trygg i ett sammanhang. När du kan lita på dina medmänniskor. När du bemöts med respekt. När det finns rätt och fel, och alla vet vilket som är vad. Kristdemokraterna vill se ett samhälle där det är enklare att följa reglerna än att bryta mot dem. Ett samhälle där de som begår brott blir straffade och brottsoffer får upprättelse. Men också ett samhälle med tid för förlåtelse och försoning. Ett samhälle där alla får en andra chans.

Trygga människor är också medkännande människor. Människor som orkar bry sig om, räcka ut en hand, lyssna, hjälpa. Politiken kan aldrig ersätta denna mellanmänniskliga solidaritet. Däremot kan politiken skapa möjligheter, tid och utrymme. Samhället består nämligen av så oändligt mycket mer än det offentliga, staten. Verklighetens folk lever sina liv i överlappande gemenskaper. Den viktigaste är familjen. Men livet vore fattigt utan de goda vännerna, församlingen, kulturklubben, idrottslaget, arbetskamraterna, pensionärsföreningen, biståndsorganisationen. I dessa gemenskaper växer vi som människor. Vi hjälper varandra, oavsett om vi ses varje dag eller om vi bor på varsin sida jorden. Vi löser problem och hanterar konflikter. Många olika och starka gemenskaper skapar trygghet, mångfald och vitalitet. De skapar ett gott samhälle.

Politiker kan göra en hel del för att öka tryggheten i samhället, genom att förbättra rättsväsendet och garantera vård, skola och omsorg på lika villkor. Men en politik som vill göra människor trygga genom att göra dem helt beroende av politiska beslut och offentliga tjänstemän kommer att misslyckas. Istället ska politiken vara *oberoendeframkallande*.

Vanliga människor ska kunna leva på sin lön, men också ha råd att spara en del av sin lön. Med lite pengar på banken kan du sova lugnare alldeles oavsett hur räntan förändras. Med lite pengar på banken är det ingen katastrof om kylskåpet går sönder eller vinter-skorna slits ut. Med lite pengar på banken styr du mer över din egen tid. Du har förmåga att hantera även det oväntade. När fler människor har det så, har vi fått ett tryggare samhälle. Då kan dessutom politiken ägna sig åt att se till att när du behöver stöd från samhället, så finns stödet där. Inga köer. Ingen onödig byråkrati. Bara rätt hjälp i rättan tid.

Berättelser från verklighetens folk

Verklighetens folk skriver brev. De ringer. Mejlar. Stannar oss på gatan. De har synpunkter, frågor. De tycker att en del är bra och att en del är dåligt. De efterfrågar ofta lösningar som kan få vardagen att fungera bättre. Följande frågor speglar innehållet i många av de brev och samtal vi får.

Jag får inget jobb. Jag och min sambo fick båda lämna företaget som jag hade jobbat för i tre år. Min sambo hade jobbat där ännu längre. Vi är båda hyfsat kompetenta och har olika erfarenheter, men vad gör man när det inte ens finns några jobb att söka?

Det enda som kan vara värre än att väckarklockan ringer klockan halv sju en mörk och regnig måndagsmorgon i november, är väl att den inte gör det. Vårt värde som människor får inte ligga i hur mycket vi arbetar, hur mycket pengar vi tjänar eller vad vi åstadkommer. Varken arbete eller arbetslöshet definierar oss. Men att ha ett arbete är en central del av livet. En utbredd arbetslöshet är ett slöseri med mänskliga resurser. Att ha ett arbete handlar om pengar, naturligtvis, men också om gemenskap, om vänner, om att vara behövd, om tillfredsställelsen i att göra ett bra jobb.

Arbetslöshet ska bekämpas. Det är en av grunderna för Kristdemokraternas politik. På kort sikt handlar det om att skapa fler utbildningsplatser och se till att fler får hjälp med att hitta de jobb som ändå finns. Vi måste också se till att människor har möjlighet att klara sin ekonomi även under arbetslösheten.

På längre sikt kan arbetslösheten dock bara bekämpas med hjälp av fler och växande företag i hela landet och god ordning i de offentliga finanserna. Det krävs påhittighet, människor som vågar satsa och förverkliga idéer. Det krävs också en politik som förstår sig på företagens förutsättningar och som hjälper till att undanröja hinder. En politik som ger goda villkor till allt från storföretag till småföretag till lantbrukare. Alliansregeringen har genomfört en mängd förbättringar för företag under de senaste åren. Listan på reformer, skattesänkningar och regelförenklingar är lång. Arbetsgivaravgifter och bolagsskatten har sänkts. Förmögenhetsskatten har tagits bort, rot-avdrag och skattereduktion för hushållstjänster har införts. Valfrihetsreformer inom vård och omsorg har gett fler möjlighet att driva företag. Vi är på rätt väg, men mycket arbete återstår. De skatter och regler som hindrar att nya jobb blir till behöver förändras. Det är Kristdemokraterna beredda att göra.

***

Jag får inte den hjälp jag behöver. När de kommer är det nästan alltid ny hemtjänstpersonal som jag inte känner. Jag känner en sådan ensamhet och vanmakt. Hur ska det bli med allt?

Äldre har rätt att leva trygga och värdiga liv. Även om ingen politiker med gott samvete kan lova att lagstifta bort otrygghet eller uppfinna en medicin mot ensamhet, finns det saker politiken kan göra.

Som äldre ska vi få den hjälp vi behöver för att kunna leva trygga liv. Det ska politiken se till. Det innebär inte att äldreomsorgen har ett obegränsat ansvar, att den ska göra allt för alla. Politiken ska inte ersätta familj och vänner. Men äldreomsorgen ska finnas där när vi inte riktigt orkar själva längre, när vi behöver hjälp och stöd. Äldreomsorgen ska garantera en grundläggande trygghet och värdighet. Det innebär bland annat att äldreomsorgen, i samarbete med familj, vänner och frivilligorganisationer, i större utsträckning måste fokusera på mänskliga behov bortom mediciner och näringsriktig mat. Att få hjälp med tvätt, städning och matlagning är viktigt. Men lika viktigt kan det vara med en pratstund, en promenad den sista soliga höstdagen, att duka fint på fredagskvällen. Vardagen måste innehålla mer än en rad besök av okända personer.

För att kunna leva trygga och värdiga liv behöver vi också få bestämma mer själva. Inte blir vi mer lika bara för att vi blir äldre – tvärtom faktiskt. Ju äldre vi blir, desto mer vet vi vad vi vill och vad vi gillar. För Kristdemokraterna är det självklart att vi gemensamt ska betala för äldreomsorgen via skatten, men lika självklart att du själv ska få välja var du vill bo eller vem som ska hjälpa dig hemma. Då kan du till exempel välja bort dem som skickar ny hemtjänstpersonal varje dag. Kristdemokraterna har satsat mycket på att stödja kommunernas arbete med ökad valfrihet och förbättrad kompetens inom äldreomsorgen. I många kommuner har äldre också fått betydligt mer att säga till om under de senaste åren. I andra fortsätter kommunpolitikerna att förvägra äldre rätten att bestämma själva. Kanske tror de att politiker alltid vet bäst. Kristdemokraterna tror istället att äldre vet bäst själva. Därför ska politiken erbjuda valmöjligheter, inte välja åt dig.

***

Jag kan klara mig men det är med stor frustration som jag ser att mina barn mår dåligt. Det är tufft att hela tiden leva på gränsen och jag vill verkligen inte gå till socialen.

Sänkta skatter för vanliga människor ger fler möjlighet att ha marginaler i vardags-ekonomin, att ta ansvar, att bestämma själva. Att vara trygga. Trygghet handlar nämligen om att ha förmåga och möjlighet att möta de utmaningar vi ställs inför. Därför handlar trygghet till stor del om pengar. Bara den som aldrig haft tomt i plånboken skulle väl kunna hävda motsatsen.

Om trygghet då är att ha lite marginaler i tillvaron, hur får vi det? Svaret ligger inte i första hand i höjda bidrag. Svaret ligger i en politik för fler jobb. Svaret ligger i att ge fler människor mer kvar att leva på varje månad. Svaret ligger i att fler ska ha råd att spara lite på banken – att skaffa sig marginaler. De ekonomiska trygghetssystemen och socialtjänsten är bra, de ska finnas där för den som blivit sjuk, arbetslös eller på annat sätt råkat illa ut, som behöver hjälp. Men något är fel om människor som jobbar inte kan klara sig på sin lön. Något är fel om helt vanliga barnfamiljer inte får vardagsekonomin att gå ihop.

Politiken behöver ge människor frihet och förutsättningar att välja hur de vill använda både sin tid och sina pengar. Kristdemokraterna och alliansregeringen har under de senaste åren genomfört ett antal reformer som gett människor mer att säga till om. Vi har sänkt skatten så att familjer har fått behålla flera tusenlappar mer av sin lön per månad. Vi har infört vårdnadsbidrag och barnomsorgspeng som ger fler föräldrar möjlighet att bestämma vilken barnomsorg de vill ha. Vi har gett familjer mer makt över sin egen vardag. Vi har gett fler familjer bättre möjlighet att vara trygga. Och det vill vi fortsätta att göra.

***

Jag undrar när sjukvården i Sverige ska bli så bra att man kan få hjälp inom rimlig tid? När min ettårige son blev sjuk fick vi vänta timme efter timme i telefon för att sedan vänta timme efter timme på akuten.

Köer hör inte hemma i sjukvården. Ändå har vi under alltför många år betalat höga skatter för en vård vi inte fått. Istället för hjälp har vi fått en kölapp med ett skyhögt nummer. I affären hade en sådan kölapp fått oss att förskräckta backa ut ur butiken. Vi hade gått och handlat någon annanstans. I sjukvården är det inte lika enkelt att välja bort kölapparna. Istället har vi fått vänta.

Inga jämförelser i övrigt, men nog är det helt orimligt att det går snabbare att få in bilen på verkstaden än att träffa en läkare? Trots det ägnar sig många politiker mest åt att klaga på att vi har fått fler sjukhus och vårdcentraler som drivs av företag och frivilligorganisationer. Ungefär som att det är företagen och frivilligorganisationerna som är problemet. När tusentals människor i ovisshet och lidande tvingas vänta månad efter månad på starroperationen eller en ny höftled, när småbarnsfamiljer tillbringar hela dagar på akuten eller i telefonkö till vårdcentralen – då är det köerna som är problemet, inte att vi fått fler utförare och en bättre mångfald i vården.

Kristdemokraterna har skapat en kömiljard som hittills har halverat vårdköerna för planerade insatser. Det är ett stort steg framåt, men vi kommer inte att vara nöjda förrän köerna är borta. Även akutsjukvården måste börja leva upp till sitt namn. Vi går inte till val på att avskaffa företags och frivilligorganisationers möjlighet att bedriva vård. Vi går till val på att få bort köerna i sjukvården. En skillnad värd att fundera på.

***

Hur ska vi som redan har så små inkomster klara oss med ännu mindre pengar i framtiden? Vi som har arbetat hela våra liv, gjort rätt för oss och byggt upp välfärden. Inte nog med det, ni sänker dessutom skatterna för dem som jobbar gång på gång. Är inte pension också inkomster från arbete? Pensionärernas straffskatt är djupt orättvis!

Trygghet är att veta att pengarna räcker för ett innehållsrikt liv. Därför har Kristdemokraterna sett till att pensionärer fått sänkt skatt genom ett pensionärsskatteavdrag både 2009 och 2010. Särskilt pensionärer med låga pensioner har fått förbättringar. Samtidigt har jobbskatteavdraget, som för övrigt är dubbelt så stort för den som fortsätter att jobba efter 65 år, gjort att fler har arbetat och att det ekonomiska läget har förbättrats. När det är fler som jobbar och lönerna ökar, ökar också pensionerna i det nya pensionsystemet. Tack vare att pensionerna är kopplade till den allmänna inkomstutvecklingen kommer de räknat från starten till och med år 2010 att ha ökat mer än vad de skulle gjort i det tidigare systemet med enbart prisuppräknning. Detta trots den ekonomiska krisen och den mycket kraftiga börsnedgången 2008.

I Sverige är vi självklart inte opåverkade av att världen drabbats av en finansiell kris och lågkonjunktur. Börsen föll tungt, tillväxten har avtagit, färre arbetar. Det innebär att många pensionärsers inkomster på kort sikt hade försämrats, om inget hade gjorts. Men med de skattesänkningar för pensionärer som gjordes 2009 och nu görs 2010 får de flesta, trots pensionsnedgången, ett visst plus i plånboken. På lite längre sikt, när konjunkturen vänder, ligger skattesänkningarna kvar samtidigt som pensionerna kommer tillbaka till normala nivåer. Det innebär att pensionärer kommer att få betydligt mer att leva på varje månad.

Kristdemokraterna kommer dessutom att prioritera ytterligare skattesänkningar för pensionärer.

Den viktigaste åtgärden för att på sikt förbättra pensionerna är dock en fortsatt politik för att få människor tillbaka i arbete. Jobbskatteavdraget gör, tillsammans med andra viktiga delar i Alliansens politik, att fler arbetar och att lönerna och pensionerna ökar.

***

Jag vågar nästan inte gå ut på kvällarna. Och tidningarna är fulla av artiklar om folk som råkat illa ut. Det är ju inte klokt. Varför gör ni ingenting?

Ett tryggt samhälle kan inte lagstiftas fram. Hederlighet kan inte ersättas av övervakningskameror. Trygghet kräver modiga människor. Människor som vågar säga ifrån, som orkar hålla ordning på rätt och fel och agera därefter. Människor som tar ansvar, som bryr sig om. Trygghet kräver mod, men skapar också mod. På samma sätt skapar otrygghet rädsla, och ju mer rädda vi blir, desto mer breder otryggheten ut sig.

När rädslan ökar och tryggheten minskar är det lätt att ropa på politiska insatser. Fler poliser! Hårdare straff! Nästan alla håller med. Och till viss del är det rätt. Vi behöver bli bättre på att se till att brott inte lönar sig. Att kriminella handlingar får konsekvenser. Att rättvisa straff utdöms – för att brottsoffret ska få upprättelse, men också för att brottslingen ska kunna sona sitt brott och få möjlighet till en andra chans. Det behövs fler och effektivare poliser. Det krävs ökade resurser till åklagare, domstolar, och kriminalvård. Därför har Alliansregeringen under de senaste åren gjort en mycket stor satsning på rättsväsendet.

Men vi behöver framförallt bli bättre på att förebygga brott. Då räcker det inte med fler poliser eller bättre domstolsprocesser. Det krävs också en familjepolitik och en skolpolitik som ser till att barn kan växa upp i trygghet. Alliansregeringen har genomfört stora reformer och insatser för att se till att skolan faktiskt handlar om kunskap. Vi har satt upp tydligare mål och gjort uppföljningen bättre så att fler elever får möjlighet att nå målen. Kristdemokraterna har lyft skolans värdegrundsarbete. Reformerna gör skillnad, som gör skolan bättre. Men ännu återstår utmaningar. Vi behöver en bättre skolmiljö. Trivsamma klassrum, matsalar och toaletter. Vi borde ha fler vuxna på plats, inte enbart lärare utan även föräldrar, mor- och farföräldrar och andra engagerade som kan hjälpa till med läsläsning, som har tid att prata en stund. Som kan föregå med gott exempel och vara tydliga om hur vi ska bete oss mot varandra. Som kan säga ifrån när någon blir mobbad, när något förstörs eller när de hårda orden börjar eka allt tydligare över skolgården.

***

Alla föräldrar och alla barn är ju olika. Vår pojke på fyra år har stort behov av att träffa andra barn, medan det känns alldeles för tidigt för vår minsting att börja på dagis. Om vi vill vänta lite med dagis och istället vara hemma – är inte det något bra?

Barn är olika. De flesta föräldrar vet vad som är bäst för deras barn. Märkligt nog är detta något av det mest radikala som går att påstå i dagens Sverige. Det är nämligen många som menar att föräldrar borde få mycket mindre att säga till om. Att politiken vet bättre än familjerna. Att politiska beslut ska rätta till det som familjer har valt fel. Ändå står Kristdemokraterna fast vid just detta: att föräldrar, i allmänhet och för det mesta, vet vad som är bäst för deras barn.

En sådan utgångspunkt ställer krav på politiken. Krav på att låta bli att lägga sig i, vill säga. Krav på att ge familjer utrymme, frihet att bestämma själva.

Vi måste kunna tänka två tankar samtidigt. Vi behöver fler arbetade timmar i Sverige sammanlagt. Men svaret är inte att småbarnsföräldrars tid med barnen minimeras, utan att fler arbetar. Arbetslinjen är bra – till och med väldigt bra – men den ska inte styra allt. Var sak måste få ha sin tid. De föräldrar som vill vara hemma lite längre med sina barn ska ha möjlighet att vara det. De pappor och mammor som vill dela lika på föräldraförsäkringen ska uppmuntras att göra det. De som inte vill dela exakt lika ska få låta bli. Det ska gå att välja barnomsorg och skola.

En politik som ger familjer mer att säga till om anklagas ofta för att vara jämställdhetsfientlig. Är det så? Kristdemokraterna menar att jämställdhet är bra för både barn och föräldrar. Vi tycker att pappor och mammor har ett precis lika stort ansvar för sina barn. Politiken måste därför se till att alla föräldrar får råd att prioritera tid med barnen. Politiken måste också, tillsammans med arbetsgivarna och facket, göra arbetslivet mer barnvänligt. De erfarenheter som föräldraskapet för med sig borde ses som en merit. Varje gång en kvinna – just och bara för att hon är kvinna – får lägre lön eller väljs bort när en tjänst ska tillsättas, är det ett oförsvarligt misslyckande. För politiken ligger det då nära till hands att föreslå mer fler regler, mer kvotering av allt från bolagsstyrelser till föräldraförsäkringen. Men skulle det verkligen lösa problemet? Eller skulle vi bara skapa nya problem?

Jämställdhet är att vi alla, både kvinnor och män, har makt över våra liv och möjlighet att forma vår vardag utifrån våra egna önskemål. En sådan syn kräver i någon mening att det bli mindre makt runt politikernas sammanträdesbord och mer makt runt familjernas köksbord. För att visa respekt för människor måste vi också respektera de val de gör. Det hindrar inte att politiken kämpar mot diskriminering, ger kvinnor bättre möjligheter eller uppmuntrar pappor att ta ett större ansvar. Men det hindrar att politiken tar över familjernas rätt att bestämma själva. Här går politikens gräns. Ett gott samhälle kräver mer frihet, inte mindre.

***

Det finns också brev och berättelser som aldrig når fram. Behöver vi bry oss om dem? För Kristdemokraterna är svaret självklart. Vi har ett ansvar även för de människor vars röster inte hörs.

Vi vet inte exakt vad som skulle stå i brevet från migranten som sökte en bättre framtid, men drunknade i Medelhavet. Vad den tolvåriga flickan som dog i barnsäng i Afrika skulle ha att säga. Eller vad alla de barn som inte får gå i skolan tänker på. Många röster som borde höras har tystats av diktaturer runt om i världen. Andra försvagas av orimliga arbetsvillkor eller en ständig rädsla för nya våldsbrott.

Vi vet inte exakt vad som skulle stå i breven, men vi kan ana. Vi vet av andras erfarenheter. Av de som lyckats fullborda sin flykt. Av de som tagit sig ur fattigdom och förtryck. Förmodligen skulle breven handla mycket om möjligheter. Möjligheter som inte finns, men som borde finnas. Möjlighet att försörja sig och äta sig mätt. Möjlighet att ge sina barn utbildning. Möjlighet att fly undan förtryck och krig. Möjlighet att välja sina politiker. Möjlighet att utöva sin religion, att ha en åsikt. Möjlighet att skapa trygghet för den egna familjen, att ta ansvar. Möjlighet att leva – inte utan utmaningar, men med förutsättningar att ta sig an de svårigheter som dyker upp.

Närmare en miljard människor lever i yttersta fattigdom. Saknar mat för dagen. Har inte

tillgång till rent vatten. De flesta lever långt bort. Vi känner dem inte. Ändå har vi ett ansvar för att utrota fattigdomen. Tycker vi. Det är nämligen precis här, mitt i den ansiktslösa statistiken, som medmänsklighetens politik skiljer sig som allra tydligast från egoismens politik. Det är här vi väljer. En miljard människor. Tusen miljoner. Går det ens att förstå hur många det är? En sak är i alla fall säker: när du i ditt inre försöker blicka ut över bilden av tusen miljoner människor, då avgörs något viktigt. Är det motmänniskor du ser? Eller ser du medmänniskor?

Fattigdom utrotas med hjälp av mänskliga rättigheter, fri handel, demokrati, bistånd och internationellt samarbete. Sverige har en viktig uppgift att främja ökad handel och ekonomisk tillväxt, inte minst genom att riva ner EU:s handelshinder. Vi ska också se till att biståndet är generöst och effektivt och uppnår sitt syfte genom att användas till att främja rättvis och hållbar global utveckling, jämställdhet och demokrati. Miljö- och klimatpolitiken ska samverka med utvecklingspolitiken. Vi ska driva på EU att genom sin säkerhets- och utvecklingspolitik bli en fredsskapande kraft, inte enbart i Europa utan globalt. Vi ska vara hängivna i det internationella samarbetet och en stark röst för mänskliga rättigheter. Och mer än så. Vi ska ha jordens fattiga, förföljda och förtryckta för ögonen när vi formar vår politik på alla områden. Så att allt vårt agerande samstämmigt motverkar fattigdom och främjar mänskliga rättigheter. Vi har ett ansvar gemensamt, men också som enskilda personer. Ett ansvar att öka våra ansträngningar för att tränga undan fattigdomen. Meter för meter från jordens yta. Fattigdom hör inte hemma här.

Framtidens utmaningar

För att ta Sverige ur den ekonomiska krisen krävs ett politiskt ledarskap som präglas av handlingskraft och ansvarstagande. Ett ledarskap som lyssnar. Som inte drivs av maktbegär, utan som brinner för att ge enskilda människor bättre möjligheter. Som står för långsiktighet, som är ödmjukt inför uppgiften. Kristdemokraterna vill tillsammans med övriga partier i Allians för Sverige erbjuda ett sådant ledarskap. Vi har gett enskilda och familjer mer att säga till om. Vi har tagit ansvar både för välfärden och för statsfinanserna. Vi söker nu väljarnas förtroende att fortsätta detta arbete och ser med tillförsikt fram emot de utmaningar och möjligheter som ligger framför oss.

En politik för fler jobb

Den värsta finanskrisen har av allt att döma bedarrat, men vi kommer att få leva med dess effekter under lång tid. Alliansregeringen har genomfört flera stora satsningar som motverkar den lågkonjunktur som påverkat oss alla. Regeringens åtgärder för att motverka den ekonomiska krisen har varit bland de mest omfattande i Europa. Ännu viktigare är att den politik som Alliansen fört sedan förra valet har rustat Sverige inför krisen och mildrat dess effekter. Regeringen har drivit en långsiktig och ansvarsfull politik. Vi har gjort viktiga reformer av trygghetssystemen. Vi har pressat ner statsskulden. Uppemot 200 000 människor hade gått från bidragsberoende till arbete eller studier innan krisen var över oss. Detta har sammantaget gett oss kraft att bevara tryggheten även när det stormar.

Vi vet av erfarenhet att lågkonjunkturer så småningom vänder uppåt. Och att rätt politik kan påverka hur snabbt det går. En politik som tar Sverige ur krisen måste även fortsatt bygga på långsiktigt ansvarstagande. Den måste bygga på insikten om att alla ansträngningar måste göras för att se till att arbetslösheten inte biter sig fast. Lösningen kan inte vara – och är inte – att öka människors beroende av politiken. Utmaningen under kommande år är istället att skapa möjligheter för fler jobb. Det behöver göras dels genom förbättrade villkor för företag, och dels genom ökade utbildningsinsatser. Särskilda insatser behövs för att fler unga ska få en chans att etablera sig på arbetsmarknaden. Vi behöver även bli bättre på att ta tillvara alla människors förmåga, även de som står längst ifrån arbetsmarknaden. En viktig del av detta arbete är att bekämpa den orättfärdiga diskriminering som hindrar många, inte minst invandrare, från att få jobb.

En politik för mer pengar i plånboken

Även när ekonomernas grafer och tabeller börjar peka i rätt riktning behövs en politik som förstår att det är skillnad på nationalekonomi och privatekonomi. Här har Alliansen och Kristdemokraterna en del kvar att leverera. Det är nämligen ingen som är 6,3 procent arbetslös. Väldigt få får två procent mindre pengar över i slutet av månaden för att det är lågkonjunktur. För verkliga människor, som har svårt att rymmas i diagram, kan kassen vara mer tvära. De flesta är 100 procent arbetslösa, eller inte alls. Och blir du av med jobbet försvinner betydligt mer än två procent från plånboken.

När politiken vågar se enskilda människor bortom tabellerna, tvingas vi också fokusera på den verklighet som aldrig fullständigt kan fångas av genomsnittsbereäkningar. Vi har under de senaste åren ägnat mycket energi åt att förbättra människors ekonomiska

marginaler. Nästan alla som jobbar heltid har fått skattesänkningar på över 1000 kronor per månad. Tre fjärdedelar har fått sänkningar på över 1500 kronor per månad. De som har låga inkomster har fått de största skattesänkningarna i förhållande till den egna inkomsten. Och det är bra. Viktigt. Det gör livet lättare att leva, utmaningarna enklare att klara av. Skattesänkningarna bidrar också till skapandet av många nya jobb.

Vi ska gå vidare med att steg för steg förbättra marginalerna, men vi behöver också fokusera på hur fler människor ska kunna ta de stora ekonomiska kliven. Inte förändra sina inkomster med några procent, utan kanske fördubbla dem. Det handlar om att gå från 100 procents arbetslöshet, till att ha ett jobb. Det handlar om att förverkliga drömmar, utbilda sig, satsa på en ny karriär. Det handlar om vårdbiträdet som kan gå från en påtvingad deltidsanställning till ett heltidsarbete. Den som flytt från krig och äntligen får chansen att börja om, att lära sig svenska, att starta ett företag. Den som varit långtidssjukskriven och som, med rätt rehabiliteringsinsatser och stöd, klarar av att gå till jobbet igen. Killen som får sitt första jobb. Här ligger en av politikens stora utmaningar.

En politik för ett bättre klimat

Ett annat problem med många ekonomers diagram och modeller är att de utgått från att jordens resurser är oändliga. Att rent vatten och frisk luft inte kan ta slut. Idag vet vi bättre. Men vi vet också något annat viktigt. Nämligen att vi kan rädda miljön och ändå skapa tillväxt. Utveckling och miljöarbete är inte storheter som måste ställas mot varandra. Saker kan produceras på ett miljövänligt sätt. Energi kan komma från annat än kolkraft och olja. Mat kan odlas utan de värsta bekämpningsmedlen. Tjänster kan bli en större del av ekonomin.

Att veta är en sak. Att sätta upp mål utan att tala om hur de ska nås är bedrägligt enkelt. Men Alliansregeringen har inte nöjt sig med att föreslå ambitiösa mål. Vi har dessutom talat om hur vi ska ta oss dit. Alliansregeringens klimat- och energipolitik tillhör de mest ambitiösa i världen och bygger på insikten om att vi har ett ansvar både för människor som lever i fattiga länder och för kommande generationer, för de som påverkas mest av klimatförändringarna. Samtidigt vet vi att vi bara har kommit en bit på vägen. Mer behöver göras. Energin måste användas effektivare. Det ska vara dyrt att förorena miljön samtidigt som det ska finnas goda möjligheter att leva, resa, tillverka och transportera på ett klimatsmart sätt. Kristdemokraterna vill vara en drivande kraft i en fortsatt ambitiös klimat- och energipolitik.

En del av denna utmaning handlar också om att fundera på hur vi använder våra resurser. När vi får mer pengar, vad gör vi med dem? Vi fokuserar ofta på att kunna köpa saker, prylar. Men för alla oss som har ”mer tid” överst på våra önskelistor är det kanske dags att använda en del av våra ökade resurser till just det. Att umgås mer med familjen, att ta del av fler kulturupplevelser, att tillbringa mer tid i löpspåret. Att konsumera annat än saker gör också vår livsstil mer hållbar.

En politik för friare familjer

Striden om familjernas frihet är inte vunnen. Fortfarande finns många som hävdar att familjerna ska få bestämma mindre. Att föräldrar inte alls vet vad som är bäst för deras barn. Att familjen är förlegad, har spelat ut sin roll. Blivit irrelevant. Kristdemokraterna hävdar motsatsen. Vi menar att familjen, idag lika mycket som någonsin, är en omistlig del av livet för de flesta av oss. Det gäller lika mycket när vi är små, som när vi själva blir

föräldrar, som när vi blir äldre. Familj och släkt betyder oerhört mycket, hela livet. Det gäller de stunder då livet präglas av glädje och högtid, men kanske än mer när sorg och bekymmer drabbar oss. I familjen utvecklas vi som människor. I familjen får vi stöd och kan känna trygghet. I familjen har vi ett värde bortom hur vi ser ut och vad vi åstadkommer. Visst finns det familjer som inte fungerar. Föräldrar som inte tar sitt ansvar. Men det kan inte innebära att familjen ska dömas ut. Istället ska politiken utformas så att varje familj, oavsett hur den ser ut, får det stöd den behöver.

Att ge familjer mer makt över sin vardag innebär att vi måste acceptera att familjer kan se olika ut och göra olika val. Politikens uppgift blir då att stödja människor och familjer, inte att diktera villkoren. Kristdemokraterna har länge kämpat för att ge familjer ökad frihet, men tyvärr ändå inte alltid lyckats låta bli att diktera villkoren. Att vi är långt ifrån ensamma om detta gör inte saken bättre. Grunden för en lyckad familjepolitik behöver vara insikten att fungerande familjer är oumbärliga för ett gott samhälle. För att kunna ge stöd till familjen måste politiken omfatta alla typer av familjer: kärnfamiljer, ombildade familjer, familjer med ensamstående föräldrar och regnbågsfamiljer.

En politik för mer trygghet och mindre rädsla

En stor utmaning under kommande år är att öka tryggheten i samhället. Det vill vi bland annat göra genom att ge människor mer tid och större ekonomiska marginaler. Genom att se till att barn får växa upp i trygghet, både hemma och i skolan.

Tryggheten ökar också genom en bostadspolitik som tar människors önskemål på allvar. Att kunna bo som vi vill är nämligen både trygghet och frihet. Kristdemokraterna har tagit bort den fastighetsskatt som tvingade människor att betala skyhöga skatter för påhittade värden, eller i värsta fall flytta. Vi har gett fler möjlighet att äga och bestämma över sin bostad. Men ännu finns mycket att göra inom bostadspolitik. Politiken behöver förstå att människor har olika önskemål och behov. Att några vill bo i hyresrätt, medan andra vill köpa hus. Och att det kan ändra sig när livet ändrar sig. När vi blir äldre, när vi bildar familj, när vi får nytt jobb, när barnen flyttar ut, när vi går i pension. Politiken ska ge människor möjlighet att välja, att bestämma själva. Vi ska också ta ett större ansvar för att inga bostadsområden lämnas efter eller hamnar i botten på prioriteringslistorna. Bostadspolitik ska motverka utanförskap och segregation, inte bidra till det.

För att få ett tryggare samhälle behöver vi prata mer om hur vi lever tillsammans. Om etik och moral. Sådana samtal kräver tid. Men också en känsla av sammanhang. Här spelar kulturen en viktig roll. Böcker, filmer, konst och musik ger oss en historisk förankring och verktyg för att möta livets svåra frågor och moraliska avvägningar. Vi får ta del av andras livsvillkor och drömmar.

En politik för ett tryggare Sverige är därför en politik som ger familjer mer vardagstid tillsammans, som ger lärare tid att prata med sina elever, som uppmuntrar människor att mötas – över generationsgränser, oberoende av ursprung.

Men vi behöver bli modigare också. Vi behöver säga emot de krafter som försöker sprida rädsla och hotar med otrygghet. De som vill likrikta, sluta leden, stänga Sveriges gränser. De som tycker att vi är oss själva nog. De som säger att vi inte har något ansvar för människor på flykt undan förtryck. De som säger att Sverige inte har något att erbjuda alla dem som söker en bättre framtid. De som ställer grupper mot varandra. Vi behöver säga att det är nog nu. Vi ska inte anpassa oss efter dem och deras världsbild. Främlingsfientlighet ska inte ha någon plats här.

En politik med tre uppgifter

Kristdemokraterna går till val utifrån övertygelsen att det finns tre viktiga uppgifter under kommande mandatperiod. Den första uppgiften är att få ordning på ekonomin efter krisen och se till att det skapas nya jobb. Den andra uppgiften är att ge människor och familjer större frihet. Mer tid. Större ekonomiska marginaler. Att sätta en gräns för politiken.

Den tredje uppgiften är att avsevärt höja kvaliteten på det som politiken faktiskt ska göra.

Kristdemokraterna tror på människors och familjers förmåga och vilja att ta ansvar. Vi tror på en ökad frihet från regleringar och höga skatter. Vi tror på ett samhälle där ingen hålls tillbaka och ingen lämnas efter. Vi tror också på en politik som riktar mycket större fokus på det som behöver lösas gemensamt. Som gör äldreomsorgen tryggare. Som ser till att köerna i sjukvården försvinner. Som ger lärarna tillräckligt med tid för att förmedla kunskap och skapa arbetsro. Som ser till att sjukförsäkringar och andra trygghetssystem fungerar. Som skapar möjligheter för polisen och domstolarna att göra sitt jobb. En politik som ser till att ingen röst är för svag för att höras. En politik som tänker långsiktigt och förmår möta svåra utmaningar, som prioriterar utveckling och tillväxt och som tar klimathotet på allvar.

Den ekonomiska kris vi nu genomlider ställer krav på ett stort politiskt ansvarstagande för att säkra både jobb och välfärd. Politiken måste under de kommande åren fokusera på att steg för steg bekämpa arbetslösheten. En viktig del av det arbetet är att se till att företag får förutsättningar att starta och växa. Då kan fler människor få jobb.

När den ekonomiska utvecklingen vänder kommer Sverige att stå inför ett vägval. Vi kan välja att bygga vidare på en politik som ger människor mer att säga till om. Eller så kan vi låta politiken helt ta över. Vägvalet görs den 19 september 2010.

Kristdemokraterna

Box 2373, 103 18 Stockholm
Telefon 08-723 25 00 Telefax 08-723 25 10
www.kristdemokraterna.se
info@kristdemokraterna.se